

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Διάλεξη 12

Γ' Περσική Εκστρατεία – Δυνάμεις εμπολέμων και επιχειρήσεις
ψυχολογικού πολέμου στις Θερμοπύλες (Η 201-209)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπίδης
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της δωδέκατης διάλεξης είναι η παρουσίαση των γεγονότων που συνιστούν την Γ' Περσική εκστρατεία. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές θα έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τη μάχη των Θερμοπυλών.

Περιεχόμενα ενότητας

Ηροδότου *Ιστορίαι*: Γ' Περσική Εκστρατεία

- Δυνάμεις εμπολέμων και επιχειρήσεις ψυχολογικού πολέμου στις Θερμοπύλες (H 201-209).

Περιγραφή ενότητας

Η δωδέκατη διάλεξη επικεντρώνεται στα γεγονότα της Γ' Περσικής εκστρατείας. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται οι δυνάμεις των εμπολέμων, ενώ γίνεται και μια εκτεταμένη αναφορά στους προγόνους του Λεωνίδα μέχρι τον Ηρακλή. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την προσέγγιση των πολεμικών επιχειρήσεων στις Θερμοπύλες.

Ερμηνευτικά σχόλια

- Γιατί κρίθηκε απαραίτητη η συμμετοχή των 80 (!!!) Μυκηναίων οπλιτών στην άμυνα των Θερμοπυλών;

Για να δώσει το μυθικό ομηρικό παρελθόν την σκυτάλη στο ιστορικό ηροδότειο παρόν: δεν νοείται πανελλήνιο εκστρατευτικό σώμα χωρίς την παρουσία των «φυσικών» απογόνων του Αγαμέμνονος (καθιστώντας έτσι την απουσία των Αργείων εκκωφαντικώτερη) στο πλευρό των κληρονόμων του Μενελάου και της μαχητικής αλκής των Αχαιών.

Ερμηνευτικά σχόλια

Η λεπτομερής και εκτεταμένη καταγραφή των προγόνων του Λεωνίδα μέχρι τον Ηρακλή:

- αποδεικνύει την δύναμη της διαχρονίας,
- νομιμοποιεί την ηγεσία των Λακεδαιμονίων στο Κοινό των Ελλήνων και
- ερμηνεύει την αριστεία του ανδρός στις Θερμοπύλες.

Ερμηνευτικά σχόλια

Η ενότητα με τον Πέρση κατάσκοπο στο στρατόπεδο των Ελλήνων συνιστά επανεγγραφή και παραλλαγή της ομηρικής Δολώνειας.

Ηροδότου Ιστορίαι (αρχαίο κείμενο)

Γ' Περσική Εκστρατεία – Δυνάμεις εμπολέμων και επιχειρήσεις
ψυχολογικού πολέμου στις Θερμοπύλες (H 201-209)

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 201)

(201) Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ [δὴ] Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἔχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον <τε> καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 202)

(202) Ἦσαν δὲ οἶδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἓκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων· ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα· οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν. Ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι.

Γ' Περσική Εκστρατεία (H 203.1)

(203.1) Πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. Αὐτοὶ γὰρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὡς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τε σφι εἶη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινήτεων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἶη δεινὸν οὐδέν·

Γ' Περσική Εκστρατεία (H 203.2)

(203.2) Οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἔοντα θνητόν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν ἄν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβοήθεον ἐς τὴν Τροχίνα.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 204)

(204) Τούτοισι ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδευ τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδευ τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Ἐχέστράτου τοῦ Ἴγιος τοῦ Εὐρυσθένεος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου.

Γ' Περσική Εκστρατεία (H 205.1)

(205.1) Διξῶν γὰρ οἱ ἔόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιληίης. Ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσηνος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἔοντος ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληίη, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδριδέω παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 205.2-3)

(205.2) Ὅς τότε ἦε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τῶν κατεστεώτων Τριηκοσίων καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. Παραλαβῶν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου.

(205.3) Τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούρους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίξειν· παρεκάλεε ὧν ἐς τὸν πόλεμον θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 206)

(206) Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὄρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἔμελλον ὀρτάσαντες καὶ φύλακας λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βοηθέειν πανδημεί. Ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τῶντὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 207)

(207) Οὔτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσιν. Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι.

Γ' Περσική Εκστρατεία (H 208.1-2)

(208.1) Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἰππέα ἰδέσθαι ὅκοσοι εἰσὶ καὶ ὅ τι ποιοῖεν· ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης, ἔων γένος Ἡρακλείδης. (208.2) Ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἰππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. Ἐτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι.

Γ' Περσική Εκστρατεία (H 208.3)

(208.3) Τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους· ταῦτα δὴ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε· μαθῶν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθῶν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τὰ περ ὀπώπεε πάντα.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 209.1-2)

(209.1) Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἔόν, ὅτι παρεσκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρτητον τὸν Ἀρίστωνος, ἔοντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. (209.2) Ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ δὲ εἶπε· «Ἦκουσας μὲν καὶ πρότερόν μεο, εὔτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεο λέγοντα τῇ περ ὥρων ἐκβησόμενα <τὰ> πρήγματα ταῦτα. Ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθεῖν ἀσκέειν ἀντία σέο, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι.

Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 209.3-5)

(209.3) ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστὶ· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται.

(209.4) Ἐπίστασο δέ· εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψει, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπομενέει χειρὰς ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρει καὶ ἄνδρας ἀρίστους». (209.5) Κάρτα τε δὴ Ξέρξη ἄπιστα ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. Ὁ δὲ εἶπε· «ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστη, ἢν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ τῇ ἐγὼ λέγω».

Πηγή του αρχαίου κειμένου

Πηγή για το αρχαίο κείμενο: [Ιστορίαι \(Ηροδότου\) - Βικιθήκη](#)

1. Γ' Περσική Εκστρατεία (Η 201-209)

- [https://el.wikisource.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%CE%B9_\(%CE%97%CF%81%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%BF%CF%85\)/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CF%8D%CE%BC%CE%BD%CE%B9%CE%B1](https://el.wikisource.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%CE%B9_(%CE%97%CF%81%CE%BF%CE%B4%CF%8C%CF%84%CE%BF%CF%85)/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CF%8D%CE%BC%CE%BD%CE%B9%CE%B1)

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπίδης,
Τίτλος μαθήματος: «Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία: Ηρόδοτος.
Διάλεξη 12: Γ' Περσική Εκστρατεία – Δυνάμεις εμπολέμων και
επιχειρήσεις ψυχολογικού πολέμου στις Θερμοπύλες (Η 201-209)».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1802/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

